

Адвокато́ва Н.О.,
к.е.н., доцент кафедри економіки та фінансів,
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
м. Херсон, Україна
Моторикін В.С.,
курсант 3 курсу група 133
Морський коледж Херсонської державної морської академії
м. Херсон, Україна

РОЗВИТОК МОРСЬКОЇ ТРАНСПОРТНОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ

Морська транспортна галузь є важливою стратегічною складовою національного господарства, яка впливає на економічний розвиток країни, реалізацію її зовнішньоекономічних зв'язків та є індикатором міжнародної інтеграції. На сьогоднішній день показники ефективності функціонування морської транспортної галузі України суттєво нижче, ніж в розвинених країнах, а суб'єкти господарювання зазначеної галузі знаходяться в стані, наближеному до кризового. Відсутність ефективного механізму функціонування і розвитку морської транспортної галузі породжує комплекс проблем, які істотно знижують можливості країн, що не володіють достатнім флотом, з розширення їх участі в міжнародних торговельних зв'язках для забезпечення достатніх темпів економічного зростання. Необхідність активізації участі України в міжнародних транспортних коридорах, формування стійких засад залучення споживачів портових послуг набуває підвищеної актуальності в сучасних умовах.

Ефективне функціонування національної економіки та її галузей зумовлене розмаїттям чинників: взаємодією факторних і товарних ринків, інфраструктурним забезпеченням господарської діяльності, зовнішньоекономічними зв'язками та стабільністю процесів створення доданої вартості.

Ефективний розвиток морської транспортної галузі України як важливої складової економічного зростання національного господарства можливий за умови адаптації до вимог європейського судноплавства, що сприятиме ініціації структурних змін у вказаному секторі. Стратегічні цілі функціонування морської транспортної галузі в умовах глобалізації полягають у формуванні умов досягнення і підтримки стабільних і передбачуваних конкурентних засад для морської транспортної галузі, що сприятиме забезпеченню стійкості її розвитку в умовах стагнації або економічного спаду. З позиції формування траєкторії перспективного розвитку морської транспортної галузі ідентифіковано причини, що унеможливають зростання її економічної результативності, зокрема, надлишок пропозиції та низький рівень фрахту. До основних причин та факторів, що впливають на вартість морського перевезення віднесено час очікування в портах, ефективність використання палива, портових операцій, раціональності використання вантажомісткості судна, дальність перевезення.

Динамічні перетворення світової морської транспортної галузі зумовлюють пошук інструментів підвищення безпеки мореплавства, серед яких дієвою є уніфікація міжнародних стандартів на законодавчому рівні всіх країн. Саме за такими показниками розглядаються індикатори розвитку морської транспортної галузі (табл.1.)

Таблиця 1

Індикатори розвитку морської транспортної галузі

№	Показник	Індикатор
1.	Обсяг відвантаження	економія від ефекту масштабу
2.	Вартість перевезення вантажу	обсяг товарообігу між двома пунктами перевезення
3.	Характеристики відвантаженої продукції та тип вантажу	еластичність попиту на перевезення відповідного типу вантажу
4.	Спрощення процедур торгівлі	ефективність логістики в країні - прозорість інформації, пов'язаної з торгівлею
5.	Спрощення адміністративних формальностей та спрощення процедур транспортування	скорочення часу транспортування та скорочення часу на оформлення митних формальностей
6.	Інфраструктура та під'їзні шляхи	ефективність процесу перевантаження у важкодоступних місцях
7.	Продуктивність порту та модель оператора порту	наявність ефективного порту як в пункті відправлення так і в пункті призначення
8.	Портові витрати та портові тарифи	взаємодія показників: механізації порту, максимальна осадка і зони зберігання в пункті відправлення та призначення
9.	Торгові дисбаланси, обсяги торгівлі, зовнішньо-торговельні потоки компліментарність торгівлі	залежність фрахтових ставок від обсягу трафіку, зниження втрат від порожняка в зворотному напрямку можливо за допомогою вдосконалення організації транспортних послуг з використанням інформації, спільного використання транспортних потужностей та транснаціонального співробітництва постачальників транспортних послуг

10.	Ефективність конкуренції	розмір ринку, ефективність регулювання конкурентоспроможністю експорту країни
11.	Пропозиція лінійних послуг	антимонопольні заходи (негативний вплив концентраційних процесів в морській галузі на ефективність конкуренції)
12	Компліментарність торгівлі	баланс влади між судноплавними лініями, вантажовідправниками і портом, і обмеження, пов'язані з наземним транспортом
13	Зниження операційних та експлуатаційних витрат	- зниження експлуатаційних витрат за рахунок збільшення провізних потужностей та збільшення енергоефективності приводить к надлишкам тоннажу і як наслідок зменшення фрахових ставок; - зміна структури операційних витрат у порівнянні з фіксованими коефіцієнтам використання провізних потужностей - підвищення ефективності та оптимізації операцій з метою зменшення операційних витрат
14	Централізованість як можливість двостороннього завантаження	рівень взаємодії судноплавного та портового секторів
15	Позиція в рамках глобальної системи постачань	можливість входження до мережі глобальних морських перевезень
16	Географічна відстань	залежність географічної відстані та ставки фрахту в поєднанні з позицією країни в рамках глобальних мереж морських перевезень

Опрацьовано на підставі [3]

Особливу увагу необхідно приділяти розвитку тих секторів ринку морських перевезень, які є найбільш важливими для економіки конкретної країни, або, за будь якими причинами, є проблемними для господарського комплексу всієї країни. Транспортна галузь України до сих пір залишається неадаптованою до міжнародних стандартів і перешкоджає розвитку, як внутрішніх перевезень (застарілі об'єкти інфраструктури і рухомого складу транспортних підприємств), так і використання транзитного потенціалу країни (створюються нові транспортні потоки в обхід України).

Конкуренентоспроможність української морської транспортної галузі на пряму залежить від спроможності адаптуватися до міжнародних вимог, але такі складні перетворення потребують послідовного та синхронного введення відповідної системи заходів.

Висновок. Розвиток морської транспортної галузі країни та секторів спрямований забезпечувати безперешкодне транспортування вантажів та здійснити значну денівеляцію у забезпеченості морських перевезень в Україні, як транспортними засобами, так і об'єктами інфраструктури.

Список літератури

1. Буркинський Б., Котлубай М., Котлубай О. Про роздержавлення морських торгових портів України. Економіка України. 2006. № 11. С.12-18.
2. Боняр С.М., Валявська Н.О. Зацікавленість підприємств у підвищенні конкурентоспроможності внутрішніх водних шляхів України. Водний транспорт: зб. наук. пр. Київ: КДАВТ, 2015. Вип. 2 (23). С. 97-103.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vodt_2015_2_15
3. Познанська І. В. Стратегія розвитку морської транспортної галузі України в умовах євроінтеграції: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук, спеціальність 08.00.03 – економіка та управління національним господарством. Чернігів, 2019. 38 с.